

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رسالة الحروف

تدوین:

سید محمد حسن روناسی

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: روناسی، سیدمحمدحسن، ۱۳۷۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: رساله الحروف / تدوین سیدمحمدحسن روناسی.
موضوع	: تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸.
موضوع	: ۱۴۸ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۲۰-۶
وضعیت فهرست نویسی	: وضعیت فهرست نویسی
موضوع	: زبان عربی -- ادات -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Arabic language -- Particles -- Study and teaching
رده بندی کنگره	: PJA۱۴۸/۱۳۹۸
رده بندی دیویی	: ۴۹۰.۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۸۸۱۷

نام کتاب	: رسالة الحروف
ناشر	: چتر دانش
تدوین	: سیدمحمدحسن روناسی
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۳۹۸
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۲۰-۶
قیمت	: ۱۳۵۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز بخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

بخش اول - ماهیت‌شناسی حروف	۱۰
بخش دوم - تقسیمات حروف	۱۹
فصل اول: تقسیم اول حروف مختص و مشترک	۲۰
گفتار اول: حروف مختص به اسم	۲۴
گفتار دوم: حروف مخصوص به فعل	۴۶
گفتار سوم: حروف مشترک بین اسم و فعل	۶۲
فصل دوم: تقسیم دوم: حروف عامل و غیرعامل	۷۶
گفتار اول: حروف عامل	۷۸
گفتار دوم: حروف غیرعامل	۸۵
فصل سوم: تقسیم سوم: حروف مبنی بر ضم و فتح و کسره و سکون	۸۸
گفتار اول: حروف مبنی بر ضم	۹۱
گفتار دوم: حروف مبنی بر فتح	۹۲
گفتار سوم: حروف مبنی بر کسر	۹۳
گفتار چهارم: حروف مبنی بر سکون	۹۴
فصل چهارم: تقسیم چهارم: حروف اِحادیه، ثنایه، ثلاثیه، رباعیه، خماسیه	۹۵
بخش سوم - معنائشناسی حروف	۹۷
۱. ا	۹۸
۲. آ	۱۰۰
۳. ای	۱۰۰
۴. اُجَل	۱۰۰
۵. اِذ	۱۰۰
۶. اِذَا	۱۰۱
۷. اِذْما	۱۰۱
۸. اِذْن	۱۰۲
۹. ال	۱۰۲
۱۰. اِلی	۱۰۴
۱۱. اِلا	۱۰۵
۱۲. اُلا	۱۰۶
۱۳. اَلا	۱۰۷
۱۴. اَم	۱۰۷

١٠٨.....	١٥. إنا
١٠٨.....	١٦. أما
١٠٩.....	١٧. أما
١٠٩.....	١٨. إن
١١٠.....	١٩. إن
١١١.....	٢٠. أن
١١١.....	٢١. أن
١١٣.....	٢٢. إنما
١١٣.....	٢٣. إنما
١١٣.....	٢٤. أو
١١٤.....	٢٥. أي
١١٥.....	٢٦. أيا
١١٥.....	٢٧. إي
١١٥.....	٢٨. باء
١١٧.....	٢٩. بل
١١٨.....	٣٠. بلي
١١٨.....	٣١. ناء
١١٩.....	٣٢. ثم
١١٩.....	٣٣. حاشا
١١٩.....	٣٤. حتي
١٢١.....	٣٥. خلا
١٢١.....	٣٦. رب
١٢٢.....	٣٧. س
١٢٢.....	٣٨. سوف
١٢٢.....	٣٩. عدا
١٢٢.....	٤٠. علي
١٢٤.....	٤١. عن
١٢٤.....	٤٢. فاء
١٢٥.....	٤٣. في
١٢٧.....	٤٤. قد
١٢٧.....	٤٥. ك

١٢٨	٤٦. كان
١٢٨	٤٧. كان
١٢٨	٤٨. كأنما
١٢٨	٤٩. كلاً
١٢٩	٥٠. كي
١٢٩	٥١. لام
١٣٣	٥٢. لا
١٣٤	٥٣. لعل
١٣٥	٥٤. لكن
١٣٥	٥٥. لكن
١٣٦	٥٦. لكن
١٣٦	٥٧. لم
١٣٦	٥٨. لماً
١٣٧	٥٩. لن
١٣٧	٦٠. لو
١٣٨	٦١. لولا
١٣٨	٦٢. لوما
١٣٩	٦٣. ليت
١٣٩	٦٤. ما
١٤٠	٦٥. مذ
١٤١	٦٦. من
١٤٢	٦٧. منذ
١٤٣	٦٨. ن
١٤٣	٦٩. نعم
١٤٤	٧٠. ها
١٤٤	٧١. هل
١٤٥	٧٢. هلاً
١٤٥	٧٣. هيا
١٤٥	٧٤. واو
١٤٧	٧٥. وا
١٤٧	٧٦. يا

مقدمه مؤلف

يارب التحية والسلام...

نزدیک به یک سال از تألیف مختصرالمفید اثر نحوی صرفی و بلاغی حقیر می‌گذرد که توفیق دوباره‌ای دست داد که به پیشنهاد صدیق مکرم استاد بنی‌صدر اثر پیش رو را به مدد امیر بیان امیرالمومنین سلام الله علیه سیاهه کنیم.

حق الانصاف هر فارسی‌زبان و عرب‌زبان جای جای کلام و زبان خود را مرهون تدابیر مولی الموحدين امیرالمومنین علیه السلام است چرا که با کمی مطالعه تاریخ موجود این امر مسلم مخصوصاً پس از ورود ایرانیان به قلمرو اسلام می‌شویم؛ به‌دلیل شباهت‌های زبانی بین فارسی و عربی هر دو زبان در معرض اختلاط قرار داشتند تا جایی که امکان خلط کلی این دو زبان با هم و نابودی هر دو زبان می‌رفت و چون زبان عربی نیز به عربی بود؛ لذا امکان نابودی معارف اسلام مخصوصاً آیات قرآن نیز می‌رفت؛ لذا وزی امیرالمومنین علیه السلام ابوالاسود دؤلی که از اصحاب حضرت و سالار زمانه حضرت محسوب می‌گشت را احضار کردند و این مهم را با او در میان گذاشتند و وی قواعد و ساختار زبان عربی را آموختند که به گواهی مستشرقان اگر این کار حضرت امیر علیه السلام نبود اسلام که پایه آن بر قرآن بود دستخوش تحریفات متعدد می‌گشت و زبان فارسی و عربی استقلال خود را از هم از دست می‌دادند؛ لذا نه فقط یک بلکه یک ناصبی هم اگر قرآن دست می‌گیرد و قرآن می‌خواند بداند همین خدای مهربان را هم مدیون علی علیه السلام است.

در بین تمام ابواب نحوی و صرفی و بلاغی که مولایمان علی علیه السلام در آن ما گشودند جای رساله‌ای اختصاصی به حروف خالی بود هر چند تألیفات و تالیفات معانی الحروف زمانی و کفایة المعانی فی حروف المعانی بیتوشی و دیگر آثار مشابه تألیف شده بودند؛ اما هر کدام ابوابی را نداشتند که ما سعی کردیم هم به این زحمات در قالب کتاب، مقاله، پایان‌نامه و... توجه داشته باشیم و از آنها استفاده کنیم و هم در ابواب مورد بحث، ابواب اشاره نشده در هر کدام را در اینجا به‌صورت تقریباً کامل در کنار هم یکجا ذکر کنیم.

بزرگوارانی که مختصر المفید را مطالعه کرده باشند نیک به یاد دارند که در اینجا ما برخلاف باب بندی های دیگر کتب نحوی و صرفی بخشی را مجزا به حرف اختصاص ندادیم و دلیل آوردیم که حروف بنا بر شرایط جمله در کنار اسم و فعل خود نقش میگیرند و نقش می دهند؛ لذا به تنهایی ذکر آنها آنهم به صورت مجزا و گذرا کمکی به فهم متعلم نخواهد کرد حال در این کتاب که به نوعی بلد روم و تتمه مختصر المفید محسوب می شود تمام اقسام حروف را در قالب اقسام متعدده و با توضیحات نحوی و صرفی مبسوط از حروف ذکر کرده ایم؛ نکته مشهود این کتاب در اینست که کلام به گونه ای تبیین شده است که از مبتدیان تا استادان بزرگوار ادبی از آن به خوبی استفاده کنند چرا که در جاهایی نیاز به مبحث نحوی در فهم آن بخش حرفی بوده است آن بخش یادآوری شده است و متعلم را از جوع جای دیگر بی نیاز کرده است.

در واقع حروف یکی از بدیهات دیرین اجزای زبان عربی است و در یک کلمه در شرح این کتاب باید گفت که یک دوره بازخوانی کلی نحوی و صرفی ادبیات عرب را نیز در خود داراست.

اما همه اینها خوب است و خوب تر در کنار تو بودن و ماندن و مردن است، تمام این نوشتن ها، خواندن ها و دیدن ها به خودی خود موضوعیت ندارند همچون جسمی هستند که روحشان توئی روح گر نه شد اینها جسدی بیش نیستند!

همه اینها بهانه است مولای ما تا باز بنویسم و باز در محضر گویم:
یا ایها العزیز متنا و اهلنا الضر و جئنا ببضاعة مرعاة فارت لنا دلیل تصدق
علینا ان الله یجزی المتصدقین.

والسلام علی من اتبع الهدی ورحمة الله وبرکاته

سید محمد حسن روناسی

محرم الحرام

۱۴۴۰ هـ